

Zakázal zuby, auta i důchodce. Šílený diktátor Nijazov se prohlásil za Boha a zotročil Turkmenistán

„Otec všech Turkmenů“ Saparmurat Nijazov vešel do dějin jako jeden z nejšílenějších diktátorů světa. Svou zemi přivedl na buben a lidem zatrhl úplně vše. „Zakázal by i slunci svítit,“ říkali o paranoidním Turkmenbašim, kterého nakonec skolil infarkt

Se zlatými zuby vypadají lidé strašně. Ti, kteří je mají, se jich tedy musí zbavit. Abyste měli zdravé zuby, kousejte do kostí jako psi. Ti mají zdravé zuby. Vezměte si kosti a kousejte do nich, pak budete mít chrup v pořádku. Žádné opravy, kousat do kostí!

Prezident Nijazov v televizním projevu vydal zákaz zlatých zubů, duben 2004

V posledních době nám média pořád dokola servírují informace o psychickém rozpoložení současných diktátorů a prezidentů. Zprávy o tom, co kdo kde kdy zase vyvedl, se na nás valí ze všech stran - a není se čemu divit. „Pro národ je katastrofa, když vůdci přeskočí v hlavě. A pokud má neomezenou moc, volný přístup k financím a sklony k narcismu a megalomanství, je to přímá cesta do pekel. Takových bláznů jsme v dějinách viděli několik. Těžko říct, kdo byl nejhorší. Vždy trpěli nevinní lidé,“ domnívá se i slavný New York Times, který tím - možná - naráží právě na aktuální situaci nejen v USA, ale i jinde ve světě.

Foto: Kremlin.ru, CC BY 4.0

Saparmurat Nijazov s Vladimírem Putinem v roce 2000...

V pomyslném žebříčku nejbláznivějších diktátorů světa, kteří dělali jednu pitomost za druhou i za cenu příšerného utrpení celého národa, by ale přední příčky jednoznačně obsadil muž zvaný Turkmenbaši, který touhu po uctívání svého já vyhnal do naprostého extrému. Tento prezident Turkmenické sovětské socialistické republiky a později samostatného Turkmenistánu se jmenoval Saparmurat Nijazov a opravdu se ve „funkci“ diktátora „vycajchnoval“ k výkonům až dechberoucím!

Například ve své zemi zakázal úplně všechno. Myšleno tím jako opravdu všechno. I důchody a kadeřnictví! Turkmeny ožebračil způsobem, který snad nemá obdoby - a přitom má Turkmenistán obrovská ložiska zemního plynu. Kdyby měli obyvatelé této převážně muslimské země normálního prezidenta, který měl všech pět pohromadě a nepropadl dojmu, že je Bůh Otec, Bůh Syn, Duch Svatý i Alláh v jednom, mohli se mít jako pomyslná prasata v žitě.

Foto: Garagoz88/Creative Commons Attribution-Share Alike 4.0

V Turkmenistánu žijí lidé různé barvy pleti, najdeme zde i příslušníky různých kmenů. Země sousedí s Kazachstánem, Uzbekistánem, na jihovýchodě s Afghánistánem, na jihu s Íránem a na západě s Kaspickým mořem. Velkou část Turkmenistánu tvoří poušť Karakum...

Jenže Turkmenbaši byl paranoidní šílenec. A když se zbláznil, pasoval se na Otce všech Turkmenů, nechal si postavit dvanáctimetrovou sochu ze zlata, která se otáčí za sluncem (jako vážně!), získal dojem, že je všemohoucí, a začal vládnout Turkmenistánu pomocí zákazů, příkazů a nesmyslných a až děsivých nařízení. Turkmenbaši byl jimi posedlý. Kdyby mohl, zakázal by i slunci svítit! Ale to jediné nemohl, tak alespoň úplně zrušil třeba... Klauny. Nebo vousy. Nebo brýle, zlaté zuby, autorádia i zvířata. Turkmeni postupem doby nesměli vůbec nic. Dokonce jim zakázal stárnout a nejrady by zavřel smrtáka do sudu, aby mu přestaly umírat pracovní síly. Tam už opravdu chybělo jen to, aby jmenoval koně konzulem!

„Můžeme se tomu pousmát, protože je to jako z nějaké pohádky. Král Já První. Jenže za tímhle bláznovstvím je utrpení obyčejných lidí, kteří za nic nemohli. Nijazov svou zemi úplně ožebračil a zdecimoval Turkmeny na generace dopředu. Když se některý diktátor povede, tak to stojí za to, ale v případě Turkmenbašiho jde o opravdový extrém. Mnozí nevěří tomu, že se tohle dělo ještě před pár lety, že nejde o středověk. A že se lidé nevzbouřili, když jim všechno vzal. Vždyť zrušil i nemocnice a Turkmeni umírali na ulicích. Je opravdu drsné, co se tam dělo,“ popisuje novinář Robert Macháček situaci v Turkmenistánu za vlády „božského“ Saparmurata Nijazova.

Foto: Dave Proffer - stans08-036, CC BY 2.0,

Zlatá socha Turkmenbašiho v Ašchabadu, která zpívá a otáčí se za sluncem. A není jediná, Nijazov má těchto zlatých pomníků víc. Turkmenistán je dodnes izolovanou diktaturou, kam může jen omezený počet reportérů a turistů, které navíc režim nynějšího prezidenta Serdara Berdimuhamedowa hlídá na každém kroku...

Před portrétem našeho Otce se nezívá!

Ten se narodil 19. února 1940 v Gypjaku na okraji turkmenské metropole Ašchabad a jeho dětství provázela jedna tragédie za druhou. Nijazovův otec padl ve druhé světové válce (i když některé zdroje říkají, že byl zastřelen vojenským soudem za zběhnutí!) a jeho matka a dva bratři zahynuli v troskách domu při ničivém zemětřesení, které postihlo Ašchabad v roce 1948. Osmiletý Saparmurat putoval do sovětského sirotčince, odkud si ho po několika letech vzal vzdálený příbuzný, který měl možnosti a dal svěřenci patřičné vzdělání.

Ambiciózní Nijazov byl chytrý a dobře se učil. Vystudoval techniku v Leningradu, ale táhlo ho to úplně jinam - chtěl mít moc, chtěl rozhodovat, takže se dal na politiku a po kariérním žebříku Komunistické strany Turkmenistánu stoupal jako neřízená střela. V roce 1985 pak dosáhl nejvyšší mety v politbyru a stal se generálním tajemníkem strany. „Michail Gorbačov v něm viděl dobrého politika, který nebyl zkorumpovaný, neměl vazby na turkmenské klany, neměl příbuzné. Režimu šel na ruku, dělal, co Sověti řekli. Nikdo neměl tušení, co se v něm skrývá a jak to celé dopadne,“ uvádí Robert Macháček, který se o kult osobnosti šíleného Turkmenbašiho dlouhodobě zajímá.

Foto: Wikimedia Commons/volná licence

Nijazov vypadal velice blahobytně, to všechna čest...

Nijazov dostal příležitost k realizaci svých mocenských sklonů už v roce 1991, kdy se rozpadl Sovětský svaz. Turkmenbaši se tehdy úplně překabátil, přejmenoval komunistickou stranu na Demokratickou stranu Turkmenistánu, začal hlásat nacionalismus a jeho projevy byly čím dál bizarnější. Své megalomanské sklony ani neskrýval, ke svým „otrokům“ se stavěl jako dobrosrdečný dědeček, který to s nimi myslí dobře, jedno si sedalo ke druhému a než se Turkmeni stačili vzpamatovat, Nijazov se roku 1998 prohlásil za doživotního prezidenta. Spadla mu tím do klína celá země, ve které se stal neomezeným vládcem a mohl si v klidu bláznit, jak se tak říká!

Obyvatelé Turkmenistánu se nijak nevzbouřili. Uvařil je pomalu jako žábu (aby se sám stal žábou na prameni), lidé v té době navíc neměli na žádné hrdinství ani pomyšlení, protože měli strach z všudypřítomných agentů tajné služby KNB (čili vlastně KGB). „Stačil křivý pohled na jeho portrét. Nebo zívnutí v přítomnosti jeho portrétu a člověk okamžitě seděl ve vězení. Lidé se báli, v zemi panovala bída, hlad a nedostatek potravin. Více než 50 % obyvatel žilo pod hranicí chudoby, Nijazov je všechny izoloval a nebylo jim nic platné, že sedí na miliardách za zemní plyn,“ uvádí Robert.

Foto: Wikimedia Commons/volná licence

Bankovka s Nijazovem...

Laskavý tatínek to s vámi myslí dobře!

Nijazov po svém nástupu k moci separoval Turkmenistán od okolního světa a celý národ byl tak vyděšený, chudý a zlomený, že nedokázal klást žádný odpor. Zbídačení Turkmeni byli vysáváni svým „Otcem“ až na pokraj hladomoru a Nijazov se nijak nekrotil. Jeho stěží uvěřitelné drancování nerostných zdrojů a obírání lidí o poslední peníze i potraviny brzy změnilo Turkmenistán na obdobu Severní Koreje! Měl v zemi svůj soukromý ráj a jeho narcismus a sklony k ovládání druhých by se velice dobře vyjímaly v učebnicích psychiatrie!

„Pasoval se do role jakéhosi laskavého tatínka, který svým poddaným vládne pevnou, ale mírnou rukou, což je samozřejmě ironie. Turkmenů bylo tehdy asi pět a půl milionu, takže je jasné, že byl úplně omámený mocí. Mohl jen kývnout malíčkem a miliony lidí ho poslechly na slovo - upřímně řečeno, komu by se to nelíbilo? To je přece sen každého diktátora. Nijazov přímo bažil po moci, byl tím jako posedlý, protože si kompenzoval svou frustraci z vlastního soukromí, ve kterém se mu nedařilo vůbec nic,“ zmiňuje Robert „neviditelnou“ rodinu vůdce Turkmenbašiho.

Foto: Bjørn Christian Tørrissen – Own work by uploader, <http://bjornfree.com/>, CC BY-SA 4.0,

Nijazovova manželka Muza totiž byla ruská Židovka a diktátor ji „odklidil“ do trvalého exilu v Moskvě a posléze v Londýně, protože se mu nehodila do jeho „vize“ čistého turkmenského nacionalismu. Paní Nijazovová se tím nijak netrápila, říkalo se, že se svého muže bála, nenáviděla ho a byla z něj vyděšená. Stejně vyděšené byly i děti - dcera Irina žila také v zahraničí a syn Murat dělal otci spíše ostudu jako vyhlášený flamendr a playboy, který v evropských kasinech utrácel miliony nakradené jeho otcem.

Turkmenbaši se od členů své rodiny zcela izoloval a usadil se jako nějaký paranoidní pavouk v mramorovém Prezidentském paláci Oguzkhan v centru Ašchabadu. Přijímal zde státní návštěvy podobně „postižených“ vůdců - a z tohoto luxusního sídla se zlatou kopulí, který strážila armáda po zuby ozbrojených strážců, začal vydávat své čím dál šílenější příkazy. Ty museli lidé chtít nechtít poslechnout, protože co řekl Otec, to bylo svaté. Postupem doby Turkmenbaši „ujel“ až k momentu, kdy se prohlásil za Boha. A děly se věci nevidané, jen co je pravda!

Foto: Wikimedia Commons/volná licence

Zakazuji vám tančit, hrát, zpívat a zívat!

Nijazova posedlost sebou samým jako Bohem došla tak daleko, že napsal vlastní Bibli jménem Ruhnama, což byl vybraný soubor jeho „hlubokých“ myšlenek a naprosto pitomých básniček a teorií, kterou musel každý Turkmen přečíst a znát zpaměti. A kdyby jen to! Pomatený diktátor změnil i učební osnovy na školách, přičemž vyškrtl matematiku, fyziku nebo tělocvik - a nebohé děti místo učení celé dny recitovaly a memorovaly jen a pouze Ruhnamu, kterou museli znát i dospělí. Když někdo chtěl řidičák, dostal ho jen v momentě, kdy u zkoušky místo dopravních pravidel ukázal znalost díla páně Turkmenbašiho!

Z Ruhnamy se zkoušelo u přijímaček, u pohovorů do státní zprávy; polovina otázek u univerzitních zkoušek se točila výhradně kolem témat z této knihy. Pokud úředník neuměl citovat správnou kapitolu, okamžitě letěl z práce. Nakonec byli všichni Ruhnamou jako posedlí, čímž vlastně Nijazov dosáhl svého! Lidé se navzájem udávali pro „neznalost“ jednotlivých pasáží, děti vyhrožovaly rodičům, že je udají, protože neznají základy „prorokovy“ Bible... A k těmto šílenostem přidával Turkmenbaši další příkazy.

Foto: Christian Lambiotte Creative Commons Attribution 4.0

Například zakázal operu a balet a odůvodnil to tím, že jde o zbytečnost a cizácký přežitek, který odporuje tradiční turkmenské kultuře. Stejně tak zrušil i cirkusy (neodpovídají národním hodnotám), playback (musíme zajistit, aby byla hudba autentická! Tyhle nesmysly ničí rozvoj pěveckého talentu!), videohry (odvádějí od studia Ruhnamy!) vousy (plnovous je znamením úcty. K vám žádnou úctu nikdo nemá, tak jej nesmíte mít!), dlouhé vlasy u mužů (je na vás hrozný pohled!), zlaté zuby (vypadáte v tom hrozně. Musíte kousat kosti, to stačí!) a zívání na veřejnosti (kdo se na to má koukat!).

Další zákazy „střílel“ do světa prostřednictvím televizního vysílání, které od rána do večera vysílalo jen záběry na něj. Televize se vůbec stala Nijazovovým oblíbeným médiem - měl pocit, že z obrazovky skutečně mluví k národu. „Dobrotivý vůdce“ pak pro dobro svého lidu zakázal třeba i líčení televizních moderátorek (mám problém v tom všem mejkapu rozeznat chlapa od ženské!), nemocnice (všichni marodi můžou stonat v jedné jediné nemocnici v Ašchabadu, zbytek ruším!), barvení vlasů (neumíte přirozeně stárnout?) nebo knihovny (jediná kniha, která za něco stojí, je Ruhnama!).

Foto: Prime Minister's Office (GODL-India), GODL-India,

Ruším i psy, cigarety, internet a kalendář!

A to ani zdaleka není konec! Nijazov totálně zavrhl i psy (narušují estetický dojem z nově budovaného Ašchabadu!), cigarety (já jsem musel přestat kouřit kvůli operaci srdce, takže nebudete kouřit ani vy!), autorádia (na co byste poslouchali při jízdě rádio, když musíte myslet na mě!), internet (zdroj škodlivých informací, které destabilizují

náladu mých oveček!), reprodukovanou hudbu (musím chránit turkmenskou kulturu před cizáckými vlivy!), folklorní soubory (jsou jen sovětským přežitkem, který deformuje naše tradice!), žvýkání (nelíbí se mi to!), sluneční brýle (kdo je nosí, něco tají!) a písmo (vymyslel jsem úplně nové!).

Nijazov přísně potíral i inteligenci. Lékaři nesměli přísahat na Hippokratovu přísahu (budete přísahat na mě!), zavřel část vysokých škol (na co studium, vše podstatné se přece dozvíte z Ruhnamy!) a akademii věd (naprosto zbytečná instituce!). Po Turkmenistánu nesměla jezdit černá auta (nemám rád černou!) a špinavá auta (neestetické!). Lidé nesměli chovat domácí mazlíčky (dělá to binec!) a nahlas vyslovovat názvy nakažlivých nemocí (musíte myslet pozitivně. Když je vyslovíte nahlas, chytíte je!). Zakázal i klimatizaci (když je vám horko, otevřete si okno!), pískání (obscénní!) a nošení západního oblečení, hlavně džínů, které mu lezly neskutečně na nervy (copak jsme nějaký hloupí kovbojové?).

Foto: SafetyNoodle - Own work, CC BY-SA 4.0,

Mauzoleum se zlatou střechou...

Napůl šílený „prorok“ poté už opravdu nevládl zdravým rozumem, o čemž svědčí i fakt, že zrušil stárnutí (odteď jsou všichni do 85 let mladí a mohou pracovat!), nošení hodinek (jen moje ukazují správný čas!), mobilní telefony (narušují soukromí), klauny (nedůstojné pitvoření), humor (Turkmen je vždy vážný, máme přece vážné starosti!) a smažení jídel (dbejte na své zdraví!). Ze Dne otců udělal svůj vlastní Den Turkmenbašiho (já jsem váš otec, ne?) a naopak ustanovil Svátek melounů (miluju je!). Mimo to nechal v horách daleko od hlavního města vybudovat 36 kilometrů dlouhý betonový chodník, na který jednou ročně vyhnal všechny ministry, úředníky a poslance a donutil je absolvovat „Pochod zdraví“, který ve spalujícím pouštním vedru mnozí nepřežili.

Turkmenbaši měl pífků i na kalendář. Dny v týdnu mu přišly „obyčejné“, takže je jednoduše vyházel a nahradil je svými vlastními vymyšlenými názvy, které se museli Turkmeni pilně učit. Z pondělí se tak stal Hlavní den, z úterý Mladý den; následoval Příznivý den, Spravedlivý den, Den matky, Den Ruhnamy a konečně Den odpočinku. Potom už se zřejmě Nijazov úplně odtrhl od reality, protože v televizi prohlásil: „Trojí přečtení Ruhnamy zajišťuje člověku vstup do ráje, protože jsem to Já osobně vyjednal s Bohem!“ Nechal dokonce postavit obří mechanickou maketu knihy uprostřed Ašchabadu, která se každý večer za zvuku fanfár otevřela a z reproduktorů se předčítaly „ty nejlepší“ pasáže. V roce 2005 dokonce nechal své pochybné literární dílo vystřelit do vesmíru v ruské raketě, aby „Ruhnama navždy obíhala Zemi a přinášela světlo celému vesmíru“!

Foto: Wikimedia Commons/volná licence

Poštovní známka s Nijazovem a Clintonem... Nějaké snahy o příklon k Západu byly, ale... Dopadlo to jako vždycky!

Copak vy mě nemilujete? To bych se na to podíval!

Další svůj pomatený nápad na vystavění ledového paláce uprostřed pouště, do kterého chtěl nastěhovat tučňáky, aby je „zachránil“ před globálním oteplováním, už naštěstí Turkmenbaši realizovat nestihl, ale i tak to stojí za to, to musíme uznat! Turkmeni museli mít opravdu šílený život! „Ti lidé museli žít v neskutečné schizofrenii. Pořád se museli hlídat, zjišťovat, co je zakázáno a co není. Když něco porušili, čekal je tvrdý postih. Pokuty, vězení, vyhazov z práce, ztráta kariéry, ztráta majetku, trestné tábory v poušti. Nijazov uplatňoval i princip kolektivní viny, takže za provinění jednoho pykala celá rodina,“ uvádí Robert.

Odolní obyvatelé Turkmenistánu se ale naučili i v tomto příšerném prostředí přežívat. Byli vynalézaví a uměli si poradit. Doma žili normálně, ale sotva vyšli na ulici, nasadili masku loajálního občana, tvářili se smutně, nežvýkali, nekouřili, nestárnuli, nepískali; v ruce třímali Ruhnamu - a jelikož je Turkmenistán strašně zkorumpovaný, mnohdy stačilo jen někomu vsunout patřičnou bankovku a byl klid. Dovedli obejít i cenzuru internetu; na vesnicích vznikala improvizovaná zdravotnická zařízení a lidé přesunuli umění do obývacích. V domech se konala představení, všichni svorně plivali na „posvátnou“ knihu a portrét svého „Otce“ a modlili se, aby ho co nejdříve trefil šlak.

Video se spoustou záběrů na jeho televizní projevy a obyvatele...

[Následuje obsah vložený z jiného webu. Zde jej můžete přeskočit.](#)

Saparmurat Niyazov, o ditador de ouro.

100 Mitos da Revolução Russa

Sledovat na

[Přejít před obsah vložený z jiného webu.](#)

Saparmurat Nijazov pak už žil v hrůzné bublině plné paranoie, bludů, propukajících záchvatů zuřivosti a pokročilého šílenství. Začalo mu selhávat srdce - a když podstoupil operaci bypassu, usoudil, že za to mohou Turkmeni. „Musíte mě milovat! Vy mě nemilujete dostatečně a lámete mi srdce. Jestli nechcete, abych umřel, tak mě musíte poslouchat! Copak se nechcete dostat do ráje? Přece víte, že ON je můj nejlepší přítel! Jen počkejte, já vám zavařím! Chcete mě zabít!“ hřimal z televize pobledlý diktátor, jehož dny se už pomalu krátily. Báł se o život, všude viděl atentátníky a nedošel si ani na záchod, protože usoudil, že ho zabijí „zespoda“. Nakonec se zavřel do paláce a bláznil si tam až do 21. prosince 2006, kdy dostal silný infarkt a ve věku 66 let zemřel.

Turkmeni ukázkově truchlili v ulicích, ale pomalu se nadechovali a cítili, že by mohla přijít alespoň slabá naděje na svobodu. Nijazovův nástupce Gurbanguly Berdimuhamedow (a později jeho syn Serdar) skutečně některé z nejšílenějších zákazů zrušili, Turkmenistán ale zůstává dodnes jednou z nejkrutějších a nejuzavřenějších diktatur na planetě. „Až si člověk řekne: Zaplat' pánbůh, že žiju v naší zemi, v Čechách. My sice máme taky svého dost, ale ještě nám tu naštěstí nepobíhá samozvaný prorok s kouzelnou knihou, co by nám zakázal zpívat a tancovat jako v Pyšné princezně. To se stalo jen za Covidu, na což lidé vlastně radši zapomněli a já se tomu nedivím! Musíme dát pozor, aby to tak zůstalo i nadále!“ říká pan Robert.

A má velkou pravdu!

Foto: Ben Paarmann - Flickr, CC BY 2.0,

Zakázal zlaté zuby, aby měl na zlaté sochy...

*Turkmenbaši zakázal a zrušil daleko více věcí, o jeho životě by se dal napsat celý román, ale tento článek by vše nemohl postihnout s ohledem na délku, děkuji za pochopení :-)

*Děkuji panu Macháčkovi za informace, tipy a pomoc!

Zpracováno podle:

